

Tillbakablick på 2013 – Året som gått.

Nedan en sammanfattning av och ett antal reflektioner relaterat till fiskeåret som gått från mitt perspektiv.

Vädret

Året inleddes med en vinter, som den brukade vara på 1950 och 1960 talen. Från December 2012 genom hela Mars månad 2013 dominerade kyla, och isen var under årets första 3 månader mer än 50 cm tjock. Snötäcket var inte alls lika tjockt utan sjön blev tillhåll för skidåkare, som utnyttjade de fina skidspår som Molkoms skidklubb underhöll.

Som pimpel och angelsdons fiskare fanns alla möjligheter till spännande fiske. Jag själv fick uppleva ett av mina bästa abborrfisken genom åren, vilket avbröts av att min balanspirk helt plötsligt inte hade någon krok längre. Då hade jag på bara några minuter ur samma hål dragit upp 25 abborrar!

Den tjocka isen gav oss i föreningen också möjligheter att med traktor frakta ut ris för upprustning av vasar. Det är sällan som man med traktor kan ta sig ut på sjön efter 15 Mars – men det var möjligt 2013!

Våren blev en seg historia, där gäddleken fördröjdes till senare delen i April- början av Maj mot början – mitten av April normalt. Våren gjorde dock framsteg under maj och vår och försommarblomning avverkades normalt.

Sedan följde en sommar som aldrig ville ta slut, dominerad av högttryck och sol, ofta med svaga vindar eller spegelblank sjö. Vädret lockade sportfiskare både från orten och besökare ut på sjön och de flesta kom hem med fångst av framförallt gös. Allt fler fiskare förvarar båten hemma och vår sjösättningsramp var ordentligt utnyttjad, med oftast flera bilar med trailor parkerade under dagarna vid Graningebaden, som bevis.

Hösten innebar en väldigt mjuk övergång från sommar till lite kyligare väder, men verklig kyla ville inte infinna sig. Ofta låg sjön spegelblank och inbjudande in i November månad. För ett antal år sedan hade detta väder lockat nätfiskare att inta sjön, men nätfiskepoken är nu i stort över.

Tyvärr är det nu också få bland medelålders och yngre som äter insjöfisk. Gäddan och laken är nästan helt ratade och abborren anses inte som den deliktess den är. Det är bara gösen som fortfarande äts. Fiskbilen, som kommer till Molkom en gång i veckan, erbjuder havsfisk, som är mer populär – liksom frysdysken i Coop där framförallt lax och fiskpinnar hittar köpare.

Vintern gjorde ett försök att ta kommandot tidigt December 2013, med isläggning som resultat, men vintern fick därefter ge upp. Isen försvann och vid årets slut gick fortfarande vågorna på sjön och det var hundra procent barmark och runt 5 grader varmt med mycket regnande och högt vattnestånd. Fortfarande den 12 Januari går det vågor på sjön!!

Skötselplan for Molkomsjön

Stimulerad av Hushållningsällskapet, tog jag mig an uppgiften att göra ett utkast till en sådan plan också för vår sjö. Detta var ett mycket intressant jobb, där jag började med att gå tillbaka i tiden och

studera protokoll och årsberättelser så långt tillbaka i tid som 1936. Det var ordentlig ordning och reda i dessa dokument, prydligt handskrivna i svart bläck. Under 50talet ersattes de av skrivmaskin skrivna dokument. Nu är vi framme i tiden för digitala dokument, där digital lagring gör det lätt att se till att fakta inte försvinner. Vår förening har genom åren haft framsynta funktionärer – vi har en komplett tidsserie av protokoll från 1936, vilket gav mig mycket idéer och mycket att fundera över. Fram till 1970talet så hade vi förutom husbehovsfiskare (nät), riktiga yrkesfiskare i sjön, och föreningen kontrollerade fiskeuttag med restriktioner på antal nät, maskstorlek, förbud mot fiske med vissa redskap som bassängryssja, mjärde, gäddsax etc. Fram till ungefär 1970 talet dominerade fiske med redskap. Sportfiskeklubbar försökte dock locka till fiske genom anordnande av pimpel -och andra fisketävlingar, eftersom Molkomsjön var känd för sin goda fisketillgång.

Redan under 1940 talet så engagerade sig föreningen i diskussioner med kommun och privatsektor om vattenkvalité och inte minst Blombacka bruk samt Molkoms Bruk (sågverket) misstänktes ligga bakom farliga utsläpp. Denna dialog har pågått under åren och inte minst genom att medvetandet ökat generellt i landet, så har också våra röster blivit mer och mer hörda.

Molkomsjöns vattenkvalité blev under 1990 talet ohållbart dålig med badförbud vissa år och med vattenblomning av de värsta slagen, med utslagning av fisk som följd. Därefter har vattenkvalitén blivit gradvis bättre, men kräver vår uppmärksamhet även nu och framåt.

En viktig anledning till förbättrad vattenkvalité var övergång från kalk till aluminium som fällningsmedel (år 2000) i Molkoms reningsverk.

Fiskevård har bedrivits regelbundet från 1936 och framåt genom utsättning och underhåll av risvasar och genom utplantering av gös, gädda, abborre, ål, kräftor och laxöring. Vissa år har också försök gjorts att genom fiske reducera skräpfisk förekomst (braxen). Provfisken efter kräftor har också varit återkommande aktiviteter.

Studier enligt ovan gav mig ideer om vad vi borde prioritera, vilket jag sammanfattade i ett 9 punkts åtgärdsprogram, vilket jag kommenterar vidare nedan.

Med detta underlag som bas så fick vi även stöd från EU genom Leader Närheten för färdigställande av planen.

Under en temadag i September, vilken vi arrangerade i samarbete med Vuxenskolan så presenterade vi plan - och åtgärdsprogram. Totalt var vi 25 personer närvarande, men de mest aktiva sportfiskarna i Molkomsjön fanns tyvärr inte på plats, vilket innebar att en intressant dialog med dem aldrig kunde bli av. Rent allmänt hade vi hoppats på fler deltagare, men utbudet är många under helgerna (just den helgen sportfiskemässa i Karlstad och öppet hus på Hembygdsgården i Molkom). Vi fick dock uppmärksamhet i pressen som plåster på såren.

Regelbunda fiskeinventeringar

I Länsstyrelsens regi gjordes 2010 den första riktiga inventeringen av fisketillgång i Molkomsjön. Denna har nu blivit en viktig bas för att i framtiden kunna följa hur artsammansättning och mängd av fisk förändras i sjön. Detta ger oss dessutom möjlighet att koppla förändringar av fisketillgång till vattenkvalité, klimat etc etc. Dvs fiskeinventeringar är väldigt värdefulla.

Under årens lopp har vi i föreningen fått ta emot klagomål typ - det finns ingen fisk i sjön längre - det fiskas alldeles för mycket med nät osv, men också synpunkter som – det har aldrig funnits så mycket gös i sjön.

Om vi repeterar provfiske modell 2010, så kan vi med mer fakta bemöta eller förklara vad det finns för fisk i sjön. Under 2013 så har vi kommit överens med Forshaga Akademin att de som del i utbildning av fiskestudenter ska genomföra nästa provfiske – detta kommer att ske första dagarna i September 2014.

Kontinuering kontroll av vattenkvalité

Jag har under hösten från Karlstad kommun fått mätdata som de har samlat från årliga vatten provtagningar i sjön från 1975 och framåt (juli) .

För att berika dessa data så har vi inlett samarbete med Nyeds skola och Molkoms Folkhögskola. Nyeds skola och deras nionde klass, ska under 2014 ta vattenprover (ett antal faktorer) dels i Februari – från is (?) och efter islossing tidigt i maj. Ursprungsplanen var att ett första provtillfälle skulle vara Oktober 2013, men tyvärr fick skolan inte tillgång till en komplett mätutrustning förrän i December 2013.

Elever från Molkoms Folkhögskola har under hösten studerat planktonförekomst i sjön – förekomst av plankton är en annan indikator på hur sjön mår.

Iden med att engagera skolor i detta arbete är att både få bättre kunskap om sjöns vattenkvalité, samt att engagera ungdom i vattenvårdsfrågor. Rent allmänt har jag en känsla av att färre och färre ungdomar i dag är intresserade av natur. Kanske vi på detta sätt kan dra ett strå till stacken i utbildning i naturämnen i skolan, där det rent allmänt tycks vara så att utbildningskvalité sjunker i Sveirge jämfört med i andra länder (Pisa undersökningen)

Det är annat som drar och engagerar ungdom mer inklusive allt utbud som vi alla kan komma åt genom internet och mobil telefoner, där åtmionstone delar av sådant utbud är mer för tid-dödande än för lärande.

I slutet av Maj 2014 planerar vi att anordna en temadag, då resultaten av provtagningarna ska presenteras och diskuteras med allmänheten inbjuden.

Även för detta projekt får vi stöd från Leader Närheten

Vattennivåkontroll

Under årens lopp så har vattennivån i sjön både nått extremt höga värden och extremt låga lägen. Vattennivån beror förståss på tillflöden från sjöns vattenfångst område (alla småbäckar som mynnar i sjön), men också på hur mycket vatten som släpps in i sjön från Borssjön vid Molkoms Bruk och hur mycket och när som tappas ut vid Norum – sjöns utlopp.

Ibland har det olyckliga inträffat att sjöns vattennivå sänkts ordentligt under April –Maj, vilket sammanfaller med gädd -och mörtlek (de lägger sin rom i strandängar respektive stenstrandkanter). Vi har då förlorat viktig för yngning av både rov -och bytesfisk.

Vi har nu bra dialog med Molkoms Bruk, där planen är att skapa ett modernt minikraftverk, genom vilket vattenflödet kommer att kontrolleras med datateknik. Detta kommer att leda till ett jämnare tillflöde än tidigare. Vi har också dialog med ägarna till Norums kraftverk, vilket inte är i bruk, men där också kanske ett modernt kraftverk kommer att anläggas.

Genom kontinuerlig dialog med kraftverksägarna hoppas vi att drastiska sänkningar av vattennivån under vårperioderna inte kommer att ske i framtiden.

Det ska noteras att när sjön tappas på vatten vid Norum, så följer rätt mycket fisk med, vilket kan konstateras visuellt. Vi har så här långt inte gjort någon uppskattning av hur mycket fisk och vilka arter som följer med – detta är värt att undersöka under 2014!

Hemsida

Som en viktig del i åtgärdsprogrammet, så skapade vi en ny och modern hemsida. Den sjösattes på riktigt i Augusti och har efter detta kompletterats i design men också genom en fråge-svar funktion, där vi svarat på frågor som nått oss på olika sätt. Vi har också uppdaterat sidan med nyheter vilket inkluderat vad vi själva gjort samt hur vi blivit kommenterade i pressen.

För vinterhalvåret så har vi på framsidan lagt in årstidsrelevanta bilder från sjön, vilka kanske inte är så roliga – men som speglar verkligheten (dvs just nu en isfri vinter)

Genom en speciell service från dem köper vi en plats på internet, så kan vi också följa hur många som besöker hemsidan. Under 2013 hade vi mer än 1000 unika besökare (flera användare återkommer) och per den 12-1-2014 så har vi under 2014 så här långt 139 unika besökare.

Antalet besökare kan tyckas lågt, men då ska kommas ihåg att världen är överflödad av hemsidor och att intresset för Molkomsjön knappast attraherar mer än de som har koppling till trakten, eller som genom internetsök på ledord, hittar in på vår sida. Vi har noterat att vår hemsida besöks av robotar, som samlar information och sökord, vilka blir ingångar för besök. Bland dessa robotar finns sådana som är kopplade till Google, men även tex ryska och fjärran östern baserade robotar för andra sökmotorer.

Medvetet är annars innehållet på vår hemsida lokalt Molkomanpassat – tex när vi beskriver de fiskarter som finns i sjön, så kopplar vi beskrivningen till hur respektive art förekommer i sjön.

Restaurering av vassar

Molkomsjön har under de senaste årtiondena förändrats drastiskt vad gäller vassförekomst. På 1970-80 talen höll hela Molkomsviken på att växa igen med vass och runt sjön bredde vassar ut sig både i form av säv -och bladvassbestånd.

Vår förening såg då som en viktig uppgift att på strategiska platser genomföra årliga vassbekämpningar. Vi fick också viktig hjälp från kommunen och på senare år så har kommunen tagit över ansvaret helt. Dock konsulteras vi oftast om var vass ska slås och hur mycket.

Samtidigt har dock andra förändringar för vassstillväxt skett, där orsakerna inte är helt klarlagda, men som säkert har den bättre vattenkvaliteten senaste åren som ett skäl. Ett annat skäl är säkert den vassbetning som den stora kolonin Kanadagäss stått för.

Tidigare vassar runt sjön har minskat eller till och med försvunnit och nu är problemen snarare att skydda vassområden, som är viktiga häckningsområden för olika fågelarter och samtidigt viktiga för både bytes- och rovfisk.

I samråd med kommunen så kom vi i år överens om att ersätta årlig vassbekämpning med vartannat år bekämpning och då med fokus på Molkomsviken och Västby landen, där sjöutsikt är viktig för både ortsbefolkning och förbipasserande på riksväg 63, som gränsar till sjön från Västby till Molkoms Bruk.

Ett nytt problem i dessa vikar är nu också att tidigare vass ersatts med rotfilt som möjliggjort att buskar tagit över och förbuskning är nu kanske det allvarligaste problemet -vilket kommer att kräva insatser minst vartannat år.

Utplantering av flodkräfta

Det har under alla år funnits en svag flodkräftstam i Molkomsjön. Denna har vid några tillfällen förstärkts genom inplantering av kräftor. Provfisken och även regelrätta kräftfisken har genomförts från 1960 talet och framåt. Att kräftstammen inte blivit stor kan sannolikt kopplas till den tidigare rikliga förekomsten av ål och mink.

Med stor säkerhet har Molkomsjön, liksom många andra sjöar i Värmland drabbats av kräftpest – kanske till och med ett par gånger under senaste årtiondet. Vi har under 2012 och 2013 genomfört omfattande provfisken runt sjön och inte minst där det tidigare funnits kräftor. Resultatet är 0 fångade kräftor och vi ska nu i vår ta beslut om vi ska plantera in kräftor i sjön, vilket i så fall kommer att påbörjas under sensommaren, följt av ytterligare inplantering under 2015 och 2016 (i enlighet med rekommendationer från Hushållningsällskapet)

Vad som talat för att inplantering skulle lyckas, är att ål och minkförekomst nu minskat ordentligt och att Molkomsjöns stränder med mycket stenpartier erbjuder utsökta gömslen för kräftor. Vad som talat emot är risken för ytterligare kräftpestangrepp under närmaste åren. Kanske illegalt utsatta signalkräftor trots allt gömmer sig någonstans i sjön. De bär på kräftpest utan att själva bli sjuka.

Vi ska också under våren försöka ta reda på om det finns kräftor i Borsjön och om fiskerättsägare där känner till om signalkräftor kan finnas, vilket igen skulle kunna bli förödande för flodkräftor i Molkomsjön (pesten följer med vatten från sjö till sjö i ett sjösystem=.

Tanken är att både fiskerättsägare och kortköpare från bygden ska erbjudas att fiska kräftor på sikt - så vi får se vårt beslutet hamnar.

I November deltog vår förening i den nationella kräftkonferensen i Jönköping för att samla ideer och information om kräftor. (se rapport upplagd på hemsidan)

Underhåll av risvasar

Detta arbete fortsatte som tidigare år, men den tjocka isen och långa vintern gav oss möjlighet att få ut mer ris till vasar än vanligt. Tyvärr tog några av de påbyggda vasarna stryk under islossningen, som rev sönder en del av det arbete vi lagt ner.

En ny vase-aktivitet, som var väldigt lyckad var utsättning av ris på en av sjöns gös-lekplatser. Detta arbete skedde strax efter islossningen och innebar att vi sänkte ner risbalar (ungefär en och en halv meter långa, med hopbuntade mindre granar). Göslekplatsen är sedan gammal och mycket gös har fångats där under årens lopp både genom nätfiske, med kastspö och genom vertikalfiske.

Under året har denna fiskeplats varit ordentligt välbesökt, kanske till och med att för mycket gös fångats där i år genom vertikalfiske.

En metod som tillämpats av några vertikalfiskare har varit att sakta låta båten cirkulera runt grundet med hjälp av elmotor. Kanske vi borde förbjuda sådant fiske och bara tillåta fiske från ankrad båt.

Fisketillsyn

Fisketillsyn har bedrivits i normal omfattning och inspektionerna har inte inneburit att några allvarligare former av felfiske upptäckts.

Vi har noterat att vissa fiskare förflyttar sig snabbt runt sjön med stora båtar, något som vi inom föreningen inte uppskattar. På de för 2014 nytryckta fiskekorten så uppmanar vi fiskare att färdas i måttlig hastighet runt sjön, till förmån för andra fiskare och naturälskare.

Sannolikt är inte heller snabba båtar så bra för fågellivet. Vi har till exempel varje år häckande fiskgjuse vid sjön. Deras häckning misslyckades 2013, vilket hör till ovanligheterna. Kanske de blev för mycket störda av det flitiga fiskandet?

Fiskeenkäter

I April – Maj 2013 genomförde vi en enkätundersökning bland fiskare i sjön för år 2012. Enkäten skickade vi till alla fiskerättsägare, till alla nätkortköpare och till de årskortköpare som vi lyckades spåra adresserna till (bara namn och ort finns angivna på fiskekortstalongerna). Vi skickade med förfrankerade svarskuvert ut 85 enkäter. Totalt fick vi in 70 svar - vilket inte var utan ansträngning - eftersom inte alla svarade. Jag fick därför ringa runt för att öka antalet svarande. Samtalen och de skiftliga svaren på enkäterna var positiva och givande, jag fick både fångstrapporter och konstruktiva synpunkter på hur vi sköter sjön. Sammanfattningsvis är uttaget fisk lägre än vad sjön producerar (för detaljer se skötselplanen som finns upplagd på hemsidan)

Genom enkäten kan vi nu klart avfärda myten att det pågår rovfiske med nät i sjön. I själva verket är nätfisket nu ytterst begränsat, eftersom allt färre fiskerättsägare fiskar och eftersom antal nätkortköpare krymper (öppna bara för Nyedsbor).

Det är nu sportfiskare som tar mest fisk, varav ett mindre antal fiskar väldigt ivrigt – ofta hela dagar där de kammar av de bästa fiskeställena antingen genom trolling eller från båt där fisken finns. Ekolodustrustning är ett av de hjälpmedel som de riktigt ivriga sportfiskarna använder för att lokalisera fisk.

Det mest effektiva fisket är nu vertikalfiske, som antingen bedrivs med artificiella meten eller med småfisk eller fiskbitar. Jag har själv under året provat detta fiskesätt med förbluffande resultat –flera fina fiskar (främst gös) inom bara 1 - till 2 timmars fiske. Att få gösar på 1,5 – 2 kg på detta sätt är inte ovanligt förutom att man ofta får ett större antal mindre gösar under 40 cm som går tillbaka i

sjön. Man kan förmoda att fiskare som ägnar hela dagar av denna typ av fiske kommer hem med ordentliga fångster. Det är inte onaturligt att fråga sig om i så fall fisk går till försäljning, vilket vi inte vill.

I andra sjöar med gott om gös har frågan om begränsning av uttag därför rests, och vi behöver tänka på hur vi vill göra. Vi vill helst ha flera fiskare, där varje fiskare får njuta av spänningen än ett fåtal som får de stora fångsterna

Annat

Vi deltog som vanligt i länsförbundets årsstämma, vilken 2013 hölls i Forshaga på Forshagaakademin. Förutom det formella, fick vi lyssna på ett mycket intressant föredrag om gösen samt fick förstås möjlighet att träffa funktionärer från andra föreningar i länet.

Under året så sålde vi ungefär så många fiskekort som vi brukar sälja (9 nätkort, 140 årskort och 223 dagkort). Det kan noteras som jag nämnt tidigare i denna rapport att antal nätfiskare i sjön blir färre och färre (2012 såldes tex 13 nätkort och åren dessförinnan mellan 15 - 20).

Den 20-års jubilerande fisketävlingen gick som vanligt av stapeln vid Norum i månadskiftet Juni- Juli. Deltagarantalet var ungefär som det brukar och vädret under eftermiddagen och kvällen var fantastiskt!

Under året så har vi förbättrat skyltningen om regler för fiske etc. runt sjön och om vår idé (att godkännas på årsstämman) att börja sälja fiskekort per mobiltelefoner och internet (Ifiske), så kommer vi att på skyltar beskriva hur detta går till. Sådana kort kommer i första hand att avse dagkort, men kanske också kommer att inkludera årskort för sportfiske.

Ifiske-kort skulle underlätta för fiskare att köpa kort (dagkort framförallt), därför att fiskare inte behöver ägna tid åt att besöka fiskekortsförsäljare. Fisketillsyningsmännen kommer att få på minuten uppdatering av vilka som köpt fiskekort. Vi kommer också att få en funktion genom detta arrangemang för rapportering av fiskeresultat.

Så som ni förstår så har året 2013 varit väldigt händelserikt och intressant för föreningen. Vi har lärt oss mycket och fått positiv uppmärksamhet för vår verksamhet.

Till sist önskar jag alla med intresse förr Molkomsjön en riktigt god fortsättning på 2014, med bra naturupplevelser och fiske med Molkomsjön som bas.

12 Januari 2014

Calle Mossberg

Ordförande Molkomsjöns Fiskevårdsområdesförening